

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی رشته

مترجمی متون دینی

Translation of Religious Texts

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

گروه علوم حوزوی - دانشگاهی

پایه

نام رشته: مترجمی متون دینی

عنوان گرایش: -

گروه تحصیلی: علوم انسانی

دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته

زیرگروه تحصیلی: علوم حوزوی - دانشگاهی

نوع مصوبه: تدوین

پیشنهادی: دانشگاه قرآن و حدیث

تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۳/۲۷

برنامه درسی تدوین شده دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته مترجمی متون دینی، در جلسه شماره ۹۷۱ به تاریخ ۱۴۰۳/۰۳/۲۷ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی - دانشگاهی پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی- دانشگاهی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر روح اله رازینی

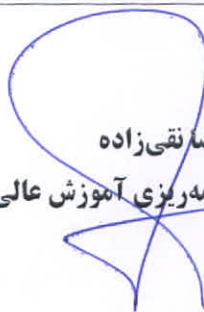
معاون آموزشی

و دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

دکتر رضا نقی زاده

مدیر کل دفتر برنامه ریزی آموزشی عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

مترجمی متون دینی

Translation of Religious Texts

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

گروه گسترش و برنامه‌ریزی مراکز و موسسه‌های آموزشی و پژوهشی خاص

بر اساس مصوبه جلسه شماره .... تاریخ ..... شورای گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه قرآن و حدیث

برنامه درسی رشته

مترجمی متون دینی

Translation of Religious Texts

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

تهیه کنندگان [به ترتیب حروف الفبا]

- دکتر هادی حجت: دانشیار، دانشگاه قرآن و حدیث
- دکتر احمد کریمی: دانشیار، دانشگاه قرآن و حدیث
- دکتر علی‌رضا محمدرضایی: استاد، دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران
- دکتر محمد مرادی: استادیار، دانشگاه قرآن و حدیث
- حجت‌الاسلام و المسلمین عبدالهادی مسعودی: استاد، دانشگاه قرآن و حدیث

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

رشته مترجمی یکی از رشته‌های فراگیر و جهانی در میان رشته‌های علوم انسانی است. نیاز به تبادل اطلاعات و دانش، چنین مهمی را رقم زده است. در همین راستا، ضرورت پرداختن به امر مهم ترجمه متون دینی با ضریب فزونتر بسیار جدی است. البته با این تفاوت که، مترجمی متون دینی در حوزه دین است، لکن رشته مترجمی، غالباً برای مسائل عمومی و یا تخصصی در یکی از حوزه‌های علمی مورد توجه قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر لزوم تبدیل متون دینی به زبانی دیگر جهت استفاده بهینه و دقیق از آموزه‌های دینی با هدف کلی ارتقای سطح سواد عمومی و توانمندسازی توده‌های مردم در خواندن صحیح متون دینی قرآنی و حدیثی از یک سو و اهمیت دسترسی به این متون دینی با ترجمه‌ای مطمئن و قابل اعتماد به لحاظ آموزه‌های اصیل دین اسلام از سوی دیگر، ضرورتی غیر قابل انکار است که خود مستلزم آموزش و تربیت متخصصانی مجرب و متعهد در هر دو عرصه مفاهیم دینی و فن ترجمه است.

بر این اساس، برنامه پیشنهادی دوره کارشناسی ارشد رشته «مترجمی متون دینی» (Translation of Religious Texts)، در صدد است تا با تربیت نیروی متخصص، ترجمه متون دینی قرآنی و حدیثی را به سطح مقبول و مطمئن برساند و خلأها و نیازهای موجود را تأمین نماید.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته «مترجمی متون دینی» به شیوه آموزشی و پژوهشی، برابر با ۴ نیمسال تحصیلی است که در صورت نیاز برای نگارش پایان‌نامه و دفاع از آن قابل تمدید است، برنامه این گرایش مشتمل بر ۳۲ واحد (۲۸ واحد درسی و ۴ واحد پایان‌نامه) است و تمام دانشجویان دوره‌های حضوری این رشته موظف به تدوین و ارائه پایان‌نامه خواهند بود. ضمناً گذراندن دروس جبرانی تعیین شده از سوی گروه، برای افراد دانش‌آموخته رشته‌های غیرمرتبط الزامی است.

هدف کلی این رشته، به دست آوردن توانمندی ترجمه دین با شناخت مفاهیم اسلامی و شناخت زبان مقصد و استفاده از اصول و قواعد و روش‌های درست ترجمه، به منظور برگرداندن متون به زبان دوم (زبان مقصد) است از مسیر پرداختن به دو حوزه مطالعاتی الف) شناخت مفاهیم دینی دریافتی از اصل قرآن و حدیث و یا میراث علمی فکری برآمده از آن دو، مانند دانش‌های فقه و کلام و تفسیر و ... ب) شناخت فن و دانش ترجمه

اهداف جزئی تر عبارتند از:

- تربیت نیروی انسانی ماهر جهت ترجمه متون دینی قرآنی و حدیثی؛
- پرورش دانش‌آموختگان توانمند و متعهد در دو حوزه مفاهیم دینی و ترجمه؛
- تأمین نیازهای جامعه هدف؛
- رصد امر ترجمه دین، با هدف شناخت فضای عمومی رخدادهای مربوط به اندیشه دینی و قرار گرفتن در آن به منظور اقدامات لازم.

پ) ضرورت و اهمیت

بدون شک اقدام به ترجمه متون دینی قرآن و حدیث، یکی از راه‌های منحصر به فرد تحقق رسالت خطیر حوزه‌های علوم دینی و عالمان دینی در ابلاغ پیام دین به عموم علاقه‌مندان، مخاطبان، دین‌پژوهان در گستره جوامع گوناگون جهان بشریت اعم از اسلامی و غیراسلامی به شمار می‌آید.

ترجمه متون دینی در صورتی درست و دقیق انجام می‌شود که از سوی افراد متخصص، توانمند و متعهد به مرحله اجرا درآید. از این رو، تربیت افراد متخصص در این عرصه، بایسته است.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

نوع دروس	تعداد واحد
دروس تخصصی	۱۲
دروس اختیاری	۱۶ از ۳۰
پایان نامه	۴
جمع	۳۲

تذکر: گروه آموزشی می تواند تا ۱۰ واحد جبرانی با توجه به سطح و عنوان رشته قبلی دانشجویان تعیین نماید. نمره این دروس در کارنامه ثبت نمی شود اما دانشجو ملزم به گذراندن آنها خواهد بود. کسانی که در مقطع قبلی یا همسان این واحدها را گذرانده باشند با ارائه مدرک یا تایید گروه از انتخاب واحد این دروس جبرانی معاف می باشند.

موضوعات پیشنهادی برای تعیین عناوین دروس جبرانی: صرف و نحو کاربردی، علوم بلاغی کاربردی، مآخذشناسی تفاسیر و علوم قرآنی، مآخذشناسی حدیث و شروح روایی، دانش حدیث

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش آموختگان

مهارت ها، شایستگی ها و توانمندی های ویژه	دروس مرتبط
فهم متون اسلامی	روش فهم قرآن و حدیث - مفردات قرآن و حدیث - هندسه و اصطلاح- شناسی علوم قرآن و حدیث
ترجمه متون دینی	کارگاه های ترجمه متون - آسیب شناسی و نقد ترجمه های قرآن و متون حدیثی - تاریخ ترجمه متون دینی - سبک ها و نظریه های ترجمه متون دینی
مهارت ها، شایستگی ها و توانمندی های عمومی	دروس مرتبط
استفاده از منابع لغوی به زبان عربی	مآخذشناسی معجم های عربی
ترجمه متون	مبانی و فرآیند ترجمه

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

داوطلبان تحصیل در این رشته از میان دانش آموختگان مقطع کارشناسی و یا طلاب هم تراز حوزه های علمیه انتخاب می شوند. آزمون علمی ورودی تک مرحله ای خواهد بود و با توجه به مقررات آموزشی از طریق سازمان سنجش آموزش کشور و یا با نظارت آن سازمان برگزار می شود.

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی الزامی

کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد و تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	
۱۴۰۳۰۲۰۱	مبانی و فرآیند ترجمه	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۰۲	مفردات قرآن و حدیث	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۰۳	روش فهم قرآن کریم	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۰۴	روش فهم حدیث	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۰۵	آسیب شناسی و نقد ترجمه های قرآن	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۰۶	آسیب شناسی و نقد ترجمه های متون حدیثی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۰۷	پایان نامه	۴	۶۴	—	—
جمع		۱۶	۲۵۶		

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس اختیاری

کد درس	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد و تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	
۱۴۰۳۰۲۰۸	تاریخ ترجمه متون دینی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۰۹	سبک ها و نظریه های ترجمه متون دینی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۱۰	مآخذ شناسی معجم های عربی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۱۱	هندسه و اصطلاح شناسی علوم قرآن و حدیث	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۱۲	فرهنگ و ادب جاهلی و صدر اسلام	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۱۳	کارگاه ترجمه متون تفسیری	۲	۳۲	—	مبانی و فرآیند ترجمه
۱۴۰۳۰۲۱۴	کارگاه ترجمه متون حدیثی	۲	۳۲	—	مبانی و فرآیند ترجمه
۱۴۰۳۰۲۱۵	کارگاه ترجمه متون کلامی	۲	۳۲	—	مبانی و فرآیند ترجمه
۱۴۰۳۰۲۱۶	کارگاه ترجمه متون فقهی	۲	۳۲	—	مبانی و فرآیند ترجمه
۱۴۰۳۰۲۱۷	مآخذ شناسی مطالعات قرآنی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۱۸	مآخذ شناسی مطالعات حدیثی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۱۹	زبان تخصصی عربی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۲۰	علوم بلاغی کاربردی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۲۱	روش پژوهش در متون دینی	۲	۳۲	—	—
۱۴۰۳۰۲۲۲	فقه اللغة	۲	۳۲	—	—
جمع		۳۰	۴۸۰		

تذکر: گذراندن ۱۶ واحد از دروس تخصصی اختیاری به تشخیص گروه، الزامی است.

فصل سوم

ویژگی‌های دروس تخصصی الزامی

عنوان درس به فارسی:	مبانی و فرآیند ترجمه	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۱
عنوان درس به انگلیسی:	Principles and Processes of Translation	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

شناخت اصول و فرآیند ترجمه

اهداف ویژه

شناخت اصول ترجمه در ناحیه مترجم / شناخت اصول ترجمه در ناحیه کنش ترجمه / تسلط بر پیمودن فرآیند ترجمه

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

- اصول ترجمه

- توان فهم زبان مبدأ
- آمادگی روحی مترجم در نسبت با متن
- انتخاب برابر نهادهای مناسب به ویژه در اصطلاحات
- قابلیت بیان و نگارش به زبان مقصد
- امانت‌داری و وفاداری به متن
- انتقال کامل معنا و مقصود

- فرآیند ترجمه

- معنایابی واژه‌ها
- ریخت‌شناسی متن
- بازتاب‌دادن بار ارزشی متن
- مقابله و اصلاح ترجمه
- فهم ساختار نحوی و بلاغی
- توجه به فرامتن
- انعکاس ظرافت‌های معنایی متن
- روان‌سازی و زیباسازی متن

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

ترجمه چند متن گزینشی و تطبیق مبانی و فرآیند بر آنها به همراه الگوبرداری از نمونه‌های موفق ترجمه

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد
آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

هفته گفتار در اصول روش و نقد ترجمه؛ محمدعلی مختاری اردکانی / اصول و روش نگارش و ترجمه؛ قاسم کبیری / مبانی ترجمه؛ محمود حدادی / از پست و بلند ترجمه؛ کریم امامی / اصول و روش کاربردی ترجمه؛ اسماعیل سعیدان.

عنوان درس به فارسی:	مفردات قرآن و حدیث	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۲
عنوان درس به انگلیسی:	The Qur'an and Hadith Lexicon	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه □ نظری ■
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ■ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □ نظری - عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه □ مهارتی - اشتغال پذیری □

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه ■ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ■

هدف کلی

واژه‌شناسی قرآن و حدیث و مباحث نظری آن و نیز مأخذشناسی

اهداف ویژه

مهارت‌آموزی شیوه استفاده از منابع و بررسی و تحلیل واژگان قرآن و حدیث

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

- مفهوم‌شناسی: غریب القرآن، مفردات القرآن، وجوه و نظائر، مجاز القرآن، معانی القرآن، لغات القرآن، التصاریف، الافراد و...
- نقش واژه‌شناسی در فهم قرآن و حدیث
- مأخذشناسی و سیر تطور اهم منابع واژه‌شناسی قرآن و حدیث (به ویژه کتب غریب القرآن و غریب الحدیث)
- نقش کتب غریب القرآن و غریب الحدیث در پیدایش معاجم لغوی
- موضوع‌شناسی، معناشناسی و مأخذشناسی: حقیقت و مجاز، اشتراک، ترادف و تضاد، وجوه و نظائر، اشتقاق، واژگان دخیل، لغات (لهجه‌های) قرآن و زبان قرآن.
- نقش سیاق و حروف در تعیین معنای واژه
- معناشناسی تعدادی از واژه‌های قرآن و احادیث

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

آموزش استاد، شاگرد پروری با ایجاد فرصت ارائه کنفرانس، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

درآمدی بر دانش مفردات قرآن؛ سید محمود طیب حسینی / مفردات قرآن؛ سیدبابک فرزانه / مفردات الفاظ القرآن؛ حسین بن محمد راغب اصفهانی / التحقيق فی کلمات القرآن؛ حسن مصطفوی / النهایه فی غریب الحدیث و الاثر؛ مبارک بن محمد (ابن اثیر).

عنوان درس به فارسی:	روش فهم قرآن کریم	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۳
عنوان درس به انگلیسی:	Methodology of Understanding the Qur'an	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

یادگیری شیوه فهم قرآن کریم

اهداف ویژه

آگاهی از مراحل فهم قرآن کریم/ تطبیق مراحل مختلف فهم متن بر آیات مختلف قرآن کریم

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

- قطعه‌بندی منطقی آیه
- تشخیص و تعیین مفهوم کانونی
- واژه‌پژوهی مفردات آیه
- کاربردشناسی واژه‌های اصلی
- اصطلاح‌شناسی
- ساختار نحوی و بلاغی
- سیاق‌ها: متنی، مقامی، کاربردی
- شناسایی اسباب و فضای نزول
- شناسایی بینامتنی (آیات هم‌مضمون و مرتبط)
- گردآوری و بهره‌گیری از روایات و دیگر داده‌های ناظر به آیه
- بهره‌گیری از ترجمه‌ها، تفسیرها و دانش بشری

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

آموزش استاد، شاگرد پروری با ایجاد فرصت ارائه کنفرانس، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

روش فهم قرآن؛ عبدالهادی مسعودی/ روش برداشت از قرآن؛ علی صفایی/ روش تفسیر قرآن؛ محمود رجبی و علی اکبر بابائی/
روش‌شناسی تفسیر قرآن؛ علی نصیری/ مبانی و روش مطالعه و فهم ساده قرآن؛ سید کاظم فرهنگ

عنوان درس به فارسی:	روش فهم حدیث	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۴
عنوان درس به انگلیسی:	Methodology of Understanding Hadith	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☐ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

شناخت شیوه فهم حدیث

اهداف ویژه

آگاهی از مراحل فهم حدیث / تطبیق مراحل مختلف فهم متن بر احادیث متفاوت

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

- تعیین بخش مورد بررسی حدیث
- واژه پژوهی: معنای لغوی و کاربردی
- شناسایی اصطلاح‌های مفرد و مرکب در متن
- شناسایی ساختار نحوی و بلاغی متن: حقیقت، مجاز، اسناد، حصر، تشبیه، استعاره و ...
- شناخت اقتباس‌ها، تضمین‌ها و تلمیح‌ها
- بررسی سؤال‌های راوی و شبهه‌های ذهنی
- شناسایی اسباب و فضای صدور حدیث
- تشکیل خانواده حدیث و نسبت‌یابی احادیث مرتبط
- گردآوری احادیث معارض و حل تعارض
- بهره‌گیری از دانش بشری

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

آموزش استاد، شاگردپروری با ایجاد فرصت ارائه کنفرانس، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

روش فهم حدیث یا نسخه عربی آن (منهج فهم الحدیث)؛ عبدالهادی مسعودی / منطق فهم حدیث؛ سیدمحمدکاظم سیدطباطبائی / اصول و قواعد فقه الحدیث؛ محمدحسن ربانی بیرجندی

عنوان درس به فارسی:	آسیب شناسی و نقد ترجمه های قرآن	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۵
عنوان درس به انگلیسی:	Pathology and Criticism of the Qur'an's Translations	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه □ نظری ■
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ■ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □ نظری - عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه □ مهارتی - اشتغال پذیری □

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه ■ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ■

هدف کلی

شناخت آسیب های ترجمه متون دینی

اهداف ویژه

شناخت دشواری و پیچیدگی ها و پیامدهای نادرست ترجمه متون دینی

پ) مباحث یا سرفصل ها

- نداشتن دانش دینی
- نداشتن مهارت های فهم متن
- نداشتن مهارت در نگارش به زبان مقصد
- بی وفایی به متن (تحریف معنوی)
- بی توجهی به جامعه هدف
- اجمال و ابهام گویی
- تطورات زبان و ناترازی گفتمان سنت و زبان جدید
- ترجمه تحت اللفظی اصطلاحات
- ناسازگاری با اصول مسلم دینی؛ کاستن از قداست متن
- درهم آمیختگی لایه های معنایی متن
- لفظ گرایی
- تعصب قومی، علمی و سیاسی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

آموزش استاد، شاگردپروری با ایجاد فرصت ارائه کنفرانس، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد
آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

جستارهایی در آسیب شناسی ترجمه قرآن کریم و متون اسلامی؛ خلیل پروینی و حسین افسر دیر/ اشکالیات ترجمه معانی القرآن الکریم؛ محمود العزب/ ترجمه های ممتاز قرآن در ترازوی نقد؛ محمدعلی کوشا/ مقاله «برخی آسیب های پیرامونی و درونی ترجمه»؛ رضا بابایی (فصل نامه پژوهش و حوزه، پاییز ۱۳۹۰، ش ۳۷)

عنوان درس به فارسی:	آسیب‌شناسی و نقد ترجمه‌های متون حدیثی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۶
عنوان درس به انگلیسی:	Pathology of the Translation of Hadith's Texts	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه □ نظری ■
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ■ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری □ نظری - عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	پایان‌نامه □ مهارتی - اشتغال‌پذیری □

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه ■ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ■

هدف کلی

پیش‌گیری از بدفهمی متون دینی و مراقبت از عرضه درست و وفادارانه پیام متن اصلی در زبان و فرهنگ مقصد

اهداف ویژه

شناخت آسیب‌های ترجمه در فهم متن مبدأ/ شناخت آسیب‌های ترجمه در فهم متن مقصد/ حفظ تناسب و تعادل میان وفاداری و زیبایی ترجمه

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

- فهم متن

- کم‌توجهی به سیاق کلامی و مقامی
- آمیختن معانی اصطلاحی و لغوی
- تأثر از پیش‌فرض‌ها و تمایلات
- بی‌توجهی به حروف اضافه
- غفلت از دگردیسی زبانی
- آمیختن لایه‌های معنایی (مجازی و حقیقی)
- شتابزدگی و کم‌توجهی به متون مشابه
- نادیده گرفتن ریخت، سبک و لحن سخن
- غفلت از دگردیسی زبانی

- فارسی‌زدگی

- عرضه ترجمه

- نادیده گرفتن تفاوت‌های زبانی و فرهنگی
- مبهم‌گویی
- باستان‌گرایی (آرکائیسم)
- کم‌توجهی به سازواری متون دینی (وحدت ارگانیک متون دینی)
- غفلت از بار ارزشی واژه‌ها
- غفلت از سطح علمی، ویژگی‌های فرهنگی و انتظارات مخاطب

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

آموزش استاد، شاگرد پروری با ایجاد فرصت ارائه کنفرانس، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادهی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

جستارهایی در آسیب‌شناسی ترجمه قرآن کریم و متون اسلامی؛ خلیل پروینی و حسین افسر دیر/ آسیب‌شناسی حدیث؛ عبدالهادی مسعودی/ فن ترجمه (عربی - فارسی)؛ رضا ناظمیان/ پژوهش در ترجمه و ترجمه همزمان؛ کلودیا وی، انجلی، برایان جیمزبائر: ترجمه نصرت حجازی

کارشناسی ارشد ناپیوسته مترجمی متون دینی / ۱۵

عنوان درس به فارسی:	پایان نامه	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۷
عنوان درس به انگلیسی:	Thesis	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☐
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☒ عملی ☐
تعداد واحد:	۴	تخصصی اختیاری ☐ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:		پایان نامه ☒ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

هدف کلی

به کار بستن توان پژوهشی و اندوخته‌های علمی دانشجو برای ارائه اثری نو درباره یکی از مسائل و موضوعات مرتبط با ترجمه متون قرآنی و حدیثی با هدایت استاد راهنما و مشاور

فصل چهارم

ویژگی‌های دروس تخصصی اختیاری

عنوان درس به فارسی:	تاریخ ترجمه متون دینی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۸
عنوان درس به انگلیسی:	History of Translation of religious texts	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

شناخت تاریخ ترجمه متون دینی

اهداف ویژه

آگاهی از پیدایش و تطورات ترجمه متون دینی (اسلامی و پیشا اسلامی)

ب) مباحث یا سرفصل‌ها

- کلیات: مفاهیم، ضرورت و اهمیت ترجمه دینی

- پیدایش ترجمه متون دینی

- ترجمه قرآن، حدیث، تاریخ و سیره به زبان فارسی (قرن ۳-۶ و ۶-۹ و ۹-۱۲ و ۱۲ تا معاصر)

- ترجمه قرآن، ترجمه حدیث و ترجمه تاریخ و سیره در جهان اسلام

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

آموزش استاد، شاگردپروری با ایجاد فرصت ارائه کنفرانس، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد
آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

تاریخ تمدن اسلام؛ جرجی زیدان، ترجمه علی جواهر کلام/ تمدن اسلام و غرب؛ گوستاو لوبون، ترجمه محمدتقی فخرداعی

گیلانی/ تاریخ ترجمه قرآن در جهان؛ جواد سلماسی زاده/ ترجمه از عربی به فارسی (از آغاز تا عصر صفویه)؛ آذرتاش آذرنوش/

ترجمه متون دینی در سده معاصر؛ محمد مرادی

عنوان درس به فارسی:	سبک‌ها و نظریه‌های ترجمه متون دینی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۰۹
عنوان درس به انگلیسی:	Styles and Theories of Translation of religious texts	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان‌نامه ☐ مهارتی - اشتغال‌پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

شناخت سبک‌ها و نظریه‌های ترجمه متون دینی

اهداف ویژه

مهارت‌یابی در کاربرست سبک‌ها و نظریه‌های ترجمه متون دینی در امر ترجمه

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

- سبک‌ها

- ترجمه کلمه به کلمه یا لفظی (وابسته)
- ترجمه تفسیری؛ تفسیری مختصر متن
- ترجمه آزاد (ناوابسته/ اقتباسی)؛ حفظ مضمون و فرهنگ، ترجمه مخاطب محور
- ترجمه مفهومی؛ ترجمه مبتنی بر قالب زبان مخاطب
- ترجمه وفادار؛ تولید معنای برابر متن در چارچوب دستور زبان مقصد

- نظریه‌ها

- نظریه مخاطب‌محوری؛ نظریه گوته
- نظریه متن‌محوری؛ نظریه شلاپر ماکر

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

آموزش استاد، شاگردپروری با ایجاد فرصت ارائه کنفرانس، پرورش قدرت پژوهش با راهنمایی نگارش مقالات

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد
آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

نظریه‌های ترجمه در عصر حاضر؛ ادوین گنتزلر، ترجمه علی صلح‌جو/ نظریه‌های ترجمه؛ جنی ویلیامز، ترجمه رعنا اسفندیاری/
بررسی آثار ترجمه‌شده اسلامی ۱ و ۲؛ سالار منافعی اناری/ کارگاه ترجمه متون دینی؛ سیدعلاء نقی‌زاده و رقیه رستم‌پور ملکی/
مقاله «چند و چون ترجمه»؛ محمد مرادی، (فصل‌نامه پژوهش و حوزه، ش ۳۷)

عنوان درس به فارسی:	مأخذشناسی معجم‌های عربی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۰
عنوان درس به انگلیسی:	Bibliography of Arabic Dictionaries	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه □ نظری ■
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی □ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ■ نظری - عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	پایان‌نامه □ مهارتی - اشتغال‌پذیری □

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه ■ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ■

هدف کلی

شناخت مهم‌ترین معجم‌های زبان عربی، مزایا و کاستی‌های هر یک

اهداف ویژه

شناخت تاریخچهٔ تدوین معاجم لغوی / آگاهی از شکل‌گیری گونه‌های لغت‌نامه‌های عربی / مهارت‌یابی در استفادهٔ تخصصی از معاجم عربی برای فهم دقیق معنا

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

- تاریخچهٔ پیدایش و شکل‌گیری معاجم لغت عربی: پیشینه، علل، زمینه‌های شکل‌گیری و منابع معاجم نخستین عربی
- معرفی مهم‌ترین معاجم عمومی عربی تک‌زبانه و شیوهٔ تنظیم هر یک
- نظام موضوعی: المخصّص، ابن سیده؛ الخلیل / ابوعبیده مَعْمَر بن مُثَنّی.
- نظام صوتی (آوایی): العین؛ فراهیدی / تهذیب اللغة؛ أَزْهَری / المحکم و المحيط الأعظم؛ ابن سیده / المحيط فی اللغة؛ صاحب بن عبّاد.
- نظام الفبایی ریشه خاص: معجم مقاییس اللغة؛ ابن فارس / جَمهره اللغة؛ ابن دُرَید.
- نظام الفبایی ریشه عادی: اساس البلاغه؛ زمخشری / محیط المحيط؛ بطرس باستانی / المنجد؛ لُویس مَعْلُوف الیسوعی / المعجم الوسیط / مجمع اللغة العربیة / المکنز العربی المعاصر؛ محمود إسماعیل صینی و ناصف مصطفى عبدالعزیز و مصطفى أحمد سلیمان / معجم اللغة العربیة المعاصرة؛ أحمد مختار عمر.
- نظام الفبایی ریشه قافیه: الصحاح (تاج اللغة و صحاح العربیة)؛ جوهری / لسان العرب؛ ابن منظور / القاموس المحيط؛ فیروزآبادی / تاج العروس من جواهر القاموس؛ زَبیدی / الطراز الأول؛ سیدعلی خان مدنی.
- نظام نطقی یا اروپایی: الرائد؛ جبران مسعود / المنجد الابجدی؛ فؤاد افرام البستانی / لاروس؛ خلیل جرّ و ترجمه فارسی آن از طیبیان.
- معرفی مهم‌ترین معاجم عمومی دو زبانه (عربی فارسی، فارسی عربی)
- عربی به فارسی: مقدمه الأدب؛ زمخشری / کنز اللغات؛ زیدی / فرهنگ معاصر عربی فارسی؛ آذرتاش آذرنوش.
- فارسی به عربی: المعجم الفارسی الکبیر؛ ابراهیم الدسوقی شتا (معاصر).
- معرفی مهم‌ترین معاجم لغوی عربی اختصاصی
- لغت‌نامه‌های فقهی: الزاهر؛ ازهری (فقه شافعی) / المصباح المنیر؛ فیومی (فقه شافعی) / المَغْرِب فی ترتیب المَغْرِب؛ مطرزی (فقه حنفی).
- لغت‌نامه‌های طبی؛ مانند: کتاب الماء؛ ابن الذهبی / بحر الجواهر (معجم الطب الطبیعی)؛ محمدبن یوسف هَرَوّی
- معرفی مهم‌ترین کتب فروق لغات

- الفروق اللغویه؛ أبوهلال عسکری/ فروق اللغات فی التمییز بین مفاد الکلمات؛ سیدنورالدین جزایری/ معجم الفروق اللغویه.
- معرفی مهم‌ترین پایگاه‌ها و نرم‌افزارهای معاجم لغت عربی؛ مانند: نرم‌افزار و پایگاه قاموس نور/ پایگاه المعانی.

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در هر گونه از معاجم یکی از مهم‌ترین معاجم به تفصیل معرفی و بقیه بر عهده دانشجو گذارده شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد
آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم‌افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

المعجم العربی، نشأته و تطوره؛ حسین نصار/ المعاجم اللغویه العربیه؛ احمد محمد معتوق/ المعاجم اللغویه؛ ابراهیم محمد نجا/
معجم المعاجم؛ احمد شرقاوی/ أمّهات المصادر اللغویه؛ عنایت الله فاتحی نژاد/ مقدمه عطار بر صحاح جوهری

عنوان درس به فارسی:	هندسه و اصطلاح‌شناسی علوم قرآن و حدیث	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۱
عنوان درس به انگلیسی:	The Framework and Terminology of the Qur'an and Hadith Sciences	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه □ نظری ■
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی □ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ■ نظری - عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	پایان‌نامه □ مهارتی - اشتغال‌پذیری □

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه ■ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ■

هدف کلی

شناخت نظام حاکم بر علوم قرآن و حدیث و مهم‌ترین اصطلاحات هر یک

اهداف ویژه

شناخت هندسه و دانش‌های مشترک و مختص هر یک از دانش‌های قرآنی و حدیثی / معرفی منابع مهم و اصطلاحات رایج علوم قرآن و حدیث

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

- تعاریف، اهمیت و اهداف

- دانش‌های مشترک قرآن و حدیث

- پیشینه‌شناسی (تاریخ): تاریخ قرآن؛ مانند: نزول قرآن، مکی و مدنی، آیات مستثنیات، جمع و تدوین مصحف، کتابت و قرائات و ... / تاریخ حدیث؛ مانند: تاریخ حدیث شیعه و اهل سنت
- ساختارشناسی؛ مانند: اسامی، اوصاف، اجزاء، و ...

- گونه‌شناسی؛ تعریف: ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، خاص و عام، مجمل و مبین، مطلق و مقید و ...
- معناشناسی؛ مانند: تفسیر و تاویل، غریب القرآن، سبب و شأن نزول، مشکل القرآن، سیاق، جری و تطبیق، وجوه و نظائر /
فقه الحدیث، غریب الحدیث، سبب ورود، مختلف الحدیث، مشکل الحدیث، خانواده حدیث

- دانش‌های اختصاصی قرآن

- وحی و ماهیت‌شناسی آن: تعریف و انواع - اعجاز: تعریف و انواع - تحریف‌ناپذیری: تعریف و انواع

- دانش‌های اختصاصی حدیث

- رجال و سندشناسی: آشنایی با شاخه‌ها و اصطلاحاتی مانند: رجال، تراجم، تخریج، طبقه، حیلولة، فهرست‌نگاری، مشیخه، جرح و تعدیل، توحید مختلفات، تمییز مشترکات، اصحاب اجماع، توثیقات عام و خاص، مشایخ ثقات، وثوق سندی و صدور و ...

- منابع حدیثی: آشنایی با گونه‌ها و اصطلاحاتی مانند: اصل، نسخه، رساله، مُسند، توقیع، سنن، امالی، جامع، مستدرک و ...

- علم الدرایه: آشنایی با اصطلاحات اقسام حدیث، آداب نقل حدیث، طرق تحمل حدیث

- نقد الحدیث: آشنایی با گونه‌ها و معیارهای نقد حدیث و اصطلاحاتی مانند: نقد الحدیث، علل الحدیث

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

لزوم تمرکز بر اصطلاح‌شناسی و پرهیز از ورود به مباحث علمی هر موضوع

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد

آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

هندسه دانش‌های قرآنی و حدیثی؛ مجید معارف و حامد شریعتی‌نیاسر/ الاتقان فی علوم القرآن؛ جلال‌الدین سیوطی/ تلخیص التمهید؛ محمدهادی معرفت/ تلخیص مقباس الهدایه؛ علی‌اکبر غفاری/ معجم مصطلحات الرجال و الدرايه؛ محمدرضا جدیدی- نژاد

عنوان درس به فارسی:	فرهنگ و ادب جاهلی و صدر اسلام	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۲
عنوان درس به انگلیسی:	Culture and Literature of Jahili and Early Islam	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

شناخت فرهنگ و ادبیات جاهلی عرب و آثار آن بر داده‌های زبان عربی و متون دینی

اهداف ویژه

شناخت دو مقوله فرهنگ و ادب جاهلی / شناخت رابطه‌های معنایی فرهنگ جاهلی با متون دینی

ب) مباحث یا سرفصل‌ها

- باورها و ارزش‌های جاهلی و نمود آن در متون دینی
- سنت‌ها و آداب و رسوم جاهلی عرب و نمود آن در متون دینی
- نهادهای اجتماعی در دوران جاهلیت و نمود آن در متون دینی
- نهادهای دینی در دوران جاهلیت و نمود آن در متون دینی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

لازم است در کنار مسائل نظری نمونه‌هایی از شعر و متون دینی نیز، مورد توجه قرار گیرد.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادهای)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۲۰ تا ۳۰ درصد
آزمون پایانی: ۷۰ تا ۸۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

المفصل فی تاریخ العرب قبل الاسلام (ج ۶)، جواد علی / الجامع فی تاریخ الأدب العربی؛ حنا الفاخوری / ثقافة العرب فی الجاهلیه؛ مهند محمد عبیده / العقل والجهل فی الكتاب و السنه؛ محمد محمدی ری شهری / الثقافة التاریخیه عند العرب الجاهلیه، قرائه فی الشعر الجاهلی؛ تعدادی از مؤلفان / أثر اعتقادات و باورهای جاهلی بر دلالت‌های واژگان؛ علی‌رضا محمدرضایی

عنوان درس به فارسی:	کارگاه ترجمه متون تفسیری		کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۳
عنوان درس به انگلیسی:	Workshop of Translating Qur'anic Exegesis		نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	مبانی و فرآیند ترجمه		پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد		تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲		تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲		پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

مهارت یابی در ترجمه متون تفسیری

اهداف ویژه

مهارت یابی در ترجمه متون تفاسیر کهن و معاصر امامیه و اهل سنت

پ) مباحث یا سرفصل ها

- ترجمه متون برگزیده از دو تفسیر تبیان؛ شیخ طوسی/ مجمع البیان؛ طبرسی
- ترجمه متون برگزیده از تفسیرهایی مانند: المیزان؛ علامه طباطبائی/ آلاء الرحمن؛ بلاغی/ الکشاف؛ مغنیه/ من وحی القرآن؛ سید محمد حسین فضل الله/ القرآن و العقل؛ حسینی عراقی
- ترجمه متون برگزیده از تفسیرهایی مانند: جامع البیان؛ طبری/ الکشاف؛ زمخشری/ مفاتیح الغیب؛ فخر رازی/ تفسیر القرآن العظیم؛ ابن کثیر/ انوار التنزیل و اسرار التأویل؛ بیضاوی
- ترجمه متون برگزیده از تفسیرهایی مانند: التحریر و التنویر؛ ابن عاشور/ فی ظلال؛ سید قطب/ المنار؛ عبده و رشید رضا

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می شود ضمن آن که می بایست به ترجمه واجها، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال: ۴۰ درصد
آزمون پایانی: ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

کارگاه ترجمه متون دینی؛ سید علاء تقی زاده و رقیه رستم پورملکی/ ترجمه متون دینی: مشکلات، راهبردها و استنتاجها؛ ابوالفضل حیدری و میمنه جهرمی/ دلالة الكلمات و أثرها على الترجمة - الجمالیات النبویه و الدلاليه للقرآن و تحدیات الترجمة؛ علی رضا محمد رضایی

عنوان درس به فارسی:	کارگاه ترجمه متون حدیثی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۴
عنوان درس به انگلیسی:	Workshop of Hadith Translatig	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	مبانی و فرآیند ترجمه	پایه □ نظری ■
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی □ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ■ نظری - عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه □ مهارتی - اشتغال پذیری □

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه ■ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ■

هدف کلی

مهارت یابی در ترجمه متون و شروح حدیث

اهداف ویژه

مهارت ترجمه متون و شروح حدیثی شیعه و اهل سنت / توان بهره گیری از کتب لغت و غریب الحدیث و شرح حدیث در حل مشکلات ترجمه

پ) مباحث یا سرفصل ها

- ترجمه احادیث گزیده محاسن و کافی (با توجه به تفاوت نسخه ها و نقل ها)
- ترجمه چند حکمت نهج البلاغه (با تکیه به فهم مفردات)
- ترجمه گزیده هایی از خطبه های نهج البلاغه (با رویکرد به ساختار نحوی و بلاغی)
- ترجمه چند باب گزیده از میزان الحکمه (با توجه به خانواده حدیث)
- ترجمه بخش هایی از معانی الاخبار شیخ صدوق و مشکل الآثار طحاوی
- ترجمه قسمت هایی از شرح ملا صالح مازندرانی و مرآه العقول بر کافی
- ترجمه بخش های گزیده از تبیین های وافی و بحار الانوار
- ترجمه احادیث گزیده از صحیح بخاری و مسلم
- ترجمه بخش هایی از فتح الباری فی شرح صحیح البخاری و شرح نووی بر صحیح مسلم
- مقایسه چند ترجمه از نهج البلاغه، کافی، تحف العقول و خصال با یکدیگر مانند ترجمه های سید جعفر شهیدی و فیض الاسلام
- از نهج البلاغه و تحفه الأولیاء و استادولی از اصول کافی.

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می شود ضمن آن که می بایست به ترجمه واجها، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال: ۴۰ درصد
آزمون پایانی: ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

کتاب های نام برده شده در بخش مباحث سرفصل یا نرم افزار حاوی آنها / ترجمه های گوناگون کافی و نهج البلاغه و تحف العقول یا نرم افزار گنجینه نور / از پست و بلند ترجمه؛ کریم امامی / کارگاه ترجمه متون دینی؛ سید علاء تقی زاده و رقیه رستم پور ملکی / هفت گفتار در باره ترجمه؛ کورش صفوی

عنوان درس به فارسی:	کارگاه ترجمه متون کلامی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۵
عنوان درس به انگلیسی:	Workshop of Translating Theological Texts	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	مبانی و فرآیند ترجمه	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

مهارت یابی در ترجمه آیات و روایات و متون کلامی

اهداف ویژه

مهارت یابی در ترجمه متون کلامی امامیه و اهل سنت

پ) مباحث یا سرفصل ها

- ترجمه آیات و روایات کلامی در موضوعات گوناگون مانند: صفات الهی، وحی و نبوت، ازدواج و طلاق، معاملات و ....
- ترجمه متون کلامی برگزیده کهن مانند: اوائل المقالات و تصحیح الاعتقاد؛ شیخ مفید/ الذخیره؛ سید مرتضی/ تجرید الاعتقاد؛ خواجه نصیر طوسی/ کشف المراد؛ علامه حلی/ گزیده هایی از عقائد السلفیه: المغنی و اصول الخمسه؛ قاضی عبدالجبار معتزلی.
- ترجمه متون کلامی برگزیده معاصر مانند: الهدی الی دین المصطفی؛ بلاغی/ محاضرات فی الالهیات؛ سبحانی/ عقائد الامامیه؛ مظفر/ المراجعات؛ شرف الدین/ هذه مفاهیمنا؛ صالح آل الشیخ/ منهج القرآن فی القضاء و القدر؛ محمود غریب.

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می شود ضمن آن که می بایست به ترجمه واجهات، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال: ۴۰ درصد
آزمون پایانی: ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

کارگاه ترجمه متون دینی؛ رقیه رستم پور ملکی و سیدعلاء تقی زاده/ ترجمه متون دینی: مشکلات، راهبردها و استنتاج ها؛ ابوالفضل حیدری و میمنه جهرمی/ دلالة الكلمات و أثرها علی الترجمة — الجمالیات البنیویة و الدلالیه للقرآن و تحدیات الترجمة؛ علی رضا محمدرضایی

عنوان درس به فارسی:	کارگاه ترجمه متون فقهی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۶
عنوان درس به انگلیسی:	Workshop of Translating Jurisprudential Texts	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	مبانی و فرآیند ترجمه	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

مهارت یابی در ترجمه آیات و روایات و متون فقهی

اهداف ویژه

مهارت یابی در ترجمه متون فقهی امامیه و اهل سنت

پ) مباحث یا سرفصل ها

- ترجمه متون فقهی کهن برگزیده مانند: المقنعه؛ شیخ مفید/ الکافی فی الفقه؛ حلبی/ المبسوط فی فقه الامامیه؛ شیخ طوسی/ المراسم؛ دیلمی/ شرائع الاسلام؛ محقق حلی/ الام؛ شافعی/ بدایه المجتهد و نهایه المقتصد؛ ابن رشد/ المحلی؛ ابن حزم/ المبسوط؛ شیبانی/ الفقه علی المذاهب الاربعه.

- ترجمه متون برگزیده فقه معاصر مانند: موسوعه الفقه المیسره؛ انصاری/ موسوعه الفقه الإسلامی طبقا لمذهب أهل البيت علیهم السلام؛ مرکز دائره المعارف فقه/ مدارک فقه اهل السنه؛ دارالحديث/ موسوعه الفقه الكويتیه/ موسوعه الفقه المیسره فی فقه الکتاب و السنه المطهره.

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می شود ضمن آن که می بایست به ترجمه واجه، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال: ۴۰ درصد
آزمون پایانی: ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

کارگاه ترجمه متون دینی؛ سیدعلاء تقی زاده و رقیه رستم پور ملکی/ ترجمه متون دینی: مشکلات، راهبردها و استنتاجها؛ ابوالفضل حیدری و میمنه جهرمی/ دلاله الکلمات و اثرها علی الترجمه — الجمالیات البنیویه و الدلالیه للقرآن و تحدیات الترجمه؛ علی رضا محمدرضایی/ مدارک فقه اهل السنه علی نهج وسائل الشیعه؛ دارالحديث به إشراف سیدمحمدکاظم سیدطباطبائی.

عنوان درس به فارسی:	مآخذشناسی مطالعات قرآنی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۷
عنوان درس به انگلیسی:	Bibliography of Quranic Studies	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

تعمیق شناخت نسبت به منابع حوزه مطالعات قرآنی

اهداف ویژه

مهارت یابی در ترجمه متون فقهی امامیه و اهل سنت

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

۱. کلیات: تعریف، اهمیت

۲. پیدایش منابع و مآخذ قرآنی

۳. گونه‌های منابع و مآخذ قرآنی:

به لحاظ زبانی: فارسی، عربی، انگلیسی

به لحاظ لغات و مفردات؛ مهم‌ترین منابع مفردات‌شناسی و لغت‌پژوهی قرآن

به لحاظ تفسیرشناسی؛ شناخت سه جریان اصلی تفسیری؛ ظاهری: ظاهریان، اشاعره، سلفیه؛ عقلی: شیعیان، معتزلیان؛

باطنی: صوفیه و اسماعلیه و مهم‌ترین آثار تفسیری این جریان‌ها

به لحاظ علوم قرآنی؛ مهم‌ترین آثار علوم قرآنی،

به لحاظ کتاب‌شناسی؛ کتاب‌شناسی‌های مهم تفسیری و علوم قرآنی :

به لحاظ مقاله‌پژوهی؛

به لحاظ مطالعات استشرافی

به لحاظ فرهنگ‌نامه‌ها و نمایه‌ها و معجم‌ها؛ المعجم المفهرس لالفاظ القرآن، فرهنگ قرآن، فرهنگ موضوعی قرآن،

فرهنگ‌نامه موضوعی قرآن

به لحاظ دانشنامه‌ای؛ دائرة المعارف قرآن کریم، دانشنامه قرآن کریم،

به لحاظ طبقات آیات

به لحاظ ترجمه‌نگاری

به لحاظ نسخه‌پژوهی

۴. سیر تطور مآخذ و منابع مطالعات قرآنی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه‌های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می‌شود ضمن آن که می‌بایست

به ترجمه واجه، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف‌ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

آزمون پایانی: ۶۰ درصد

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۴۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

کتابشناسی و مآخذشناسی علوم اسلامی با تکیه بر مطالعات قرآن و حدیث: محمدعلی مهدوی راد و روح الله شهیدی / مراکز پژوهش قرآن و حدیث در ایران و جهان: محمود واعظی / پرتال جامع علوم و معارف قرآن / جامع التفاسیر

عنوان درس به فارسی:	مأخذشناسی مطالعات حدیثی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۸
عنوان درس به انگلیسی:	Bibliography of Hadith Studies	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه □ نظری ■
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی □ عملی □
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ■ نظری - عملی □
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه □ مهارتی - اشتغال پذیری □

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار ■ کارگاه ■ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ■

هدف کلی

- آگاهی از منابع اصلی حدیث

اهداف ویژه

۱. آگاهی از منابع اصیل حدیث شیعه و سیر پیدایش

۲. آگاهی از منابع اصلی حدیث اهل سنت و انواع آنها

پ (مباحث یا سرفصل‌ها)

۱. مکتوبات نخستین (اصول اربعه)

۲. تک نگاری های مهم شیعی (بصائر الدرجات، زهد حسین بن سعید، المومن، التمهید)

۳. تک نگاری های مهم اهل سنت (تک نگاری های ابن ابی الدنيا، الادب المفرد بخاری، الزهد و الرقائق ابن حنبل)

۴. جوامع حدیثی متقدم شیعه (کافی، الفقیه، تهذیبین)

۵. جوامع حدیثی متقدم اهل سنت (کتب سته)

۶. مصنف ها و مسانید اهل سنت (مصنف ابن ابی شیبہ، و عبد الرزاق //، مسند احمد بن حنبل، و ابی یعلی)

۷. تصنیف های موضوعی شیعی (معانی الاخبار، عیون اخبار الرضا ع، الارشاد، غیبت نگاری)

۸. امالی های شیعی (صدوق، مفید، طوسی)

۹. جوامع حدیثی متاخر شیعی (وافی، بحار، وسائل الشیعه . جوامع تفسیری)

۱۰. جوامع حدیثی متاخر اهل سنت (جامع المسانید ابن کثیر، الجامع الصغیر سیوطی، کنز العمال متقی هندی)

۱۱. دانشنامه های معاصر (میزان الحکمه، الحیاء، نضره النعیم، دانشنامه های دارالحدیث)

۱۲. کتاب ها و نرم افزارهای کمک پژوهشی (معجم ها، نرم افزارهای نور، پایگاه های اطلاعاتی)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می شود ضمن آن که می بایست

به ترجمه واجه، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال: ۴۰ درصد
آزمون پایانی: ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

فرهنگ کتب حدیثی شیعه، محمود مدنی بجستانی/ کتابشناخت حدیث، هادی حجت و غلامعلی/ سبک شناخت کتب حدیث،

مهدی غلامعلی/ مسند نویسی، سید کاظم طباطبایی.

عنوان درس به فارسی:	زبان تخصصی عربی (اللغة العربية التخصصية)	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۱۹
عنوان درس به انگلیسی:	Professional Arabic for the Students of Islamic Studies	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

الف) هدف کلی:

درک مطلب متون تخصصی اسلامی به زبان عربی و آشنایی با مهم ترین واژگان تخصصی جدید از طریق آموزش راهبردها و مهارت های درک مطلب

ب) اهداف ویژه:

ارتقای سطح خواندن و درک مطلب متون تخصصی با تاکید بر متون جدید

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- اسلوب ها و ترکیب های مهم در زبان عربی
- داستان های کوتاه ادبیات عربی
- داستان های قرآنی
- متون قرآن شناسی معاصر
- متون حدیث شناسی معاصر
- متون کلامی معاصر
- متون فلسفه دین معاصر
- متون اخلاقی معاصر

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

یادگیری درک مطلب محور به جای ترجمه محور، یادگیری مبتنی بر کاربرد، یادگیری دانشجو محور (با تاکید بر پژوهش های تیمی دو تا چهار نفره)، کلاس درس معکوس، یادگیری تلفیقی (حضور - بر خط و با تاکید بر ظرفیت گروه های درسی در یک شبکه اجتماعی)، یادگیری بر اساس استراتژی های خواندن و درک مطلب، یادگیری بر اساس متن خوانی و تکرار، یادگیری واژگان در متن، تدریس مبتنی بر درک مطلب (قواعد فقط در حد ضرورت و به صورت ضمنی)

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ۴۰ درصد
- آزمون پایان نیم سال ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

تخته وایت برد، ویدئو پروژکتور، شبکه اینترنت و شبکه های اجتماعی

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

تفاسیر قرآنی / نهج البلاغه / شرح نهج البلاغه، ابن ابی‌الحدید / امالی، السید المرتضی / نقد العقل العربی - الاخلاق - فهم القرآن - التراث والحداثه - نص‌المقال، عابد الجابری / اشکالیات التاویل - فلسفه التاویل، نصر حامد ابو زید / من الفناء الى البقاء، حسن حنفی / فی اصول‌الحوار - دین‌الحیاء - روح‌الدین، طه عبدالرحمن / القرآن فی الفكر المعاصر - الاسلام والايمان، محمد شحرور

عنوان درس به فارسی:	علوم بلاغی کاربردی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۲۰
عنوان درس به انگلیسی:	Applied Rhetoric	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

شناخت زیبایی‌های ادبی قرآن و حدیث و توانایی ترجمه آن

اهداف ویژه

۱. شناخت اسلوب‌های بیانی و درک زیبایی‌های معنوی و لفظی قرآن و حدیث؛

۲. بازگردان صنایع و آرایه‌های بلاغی عربی به فارسی

پ) مباحث یا سرفصل‌ها

۱. کلیات: تعریف فصاحت و بلاغت و سه شاخه علوم بلاغی: علم معانی، بیان و بدیع و جایگاه علوم بلاغی در منظومه علوم ادبی؛ اهمیت این دانش‌ها در زبان عربی و زبان قرآن و حدیث با شواهدی در شعر و نثر، معرفی مهم‌ترین منابع کهن و معاصر علوم بلاغی در عربی و فارسی.

۲. علم معانی: اقسام کلام، غرض متکلم و ویژگی‌های آن؛ انشاء و بیان‌های مجازی و حقیقی؛ احوال مسند و مسند الیه (حذف و ذکر، تعریف و تنکیر، تقدیم و تأخیر)؛ اطلاق و تقيید؛ قصر یا حصر (حقیقی و اضافی)؛ فصل و وصل؛ ایجاز، اطناب و مساوات و...

۳. علم بیان: تشبیه، مجاز، استعاره، کنایه و گونه‌ها و نمونه‌های هر یک؛ تمثیل و تخیل و تصویر آفرینی در قرآن و حدیث.

۴. علم بدیع: ۱. محسنات معنوی: التفات؛ ایهام (توریه)، استخدام، مشکله، لف و نشر، تجرید، تشخیص، طباق، مبالغه، مراعات النظیر، حسن تعلیل، مدح شبیه به ذم و بالعکس، اسلوب حکیم و...؛ ۲. محسنات لفظی: جناس، تصحیف، سجع، تصریح، ترصیع، موازنه، رد العجز علی الصدر و...

۵. برخی مباحث دیگر؛ همچون اسلوب تضمین حرف جر، و زائد یا غیر زائد بودن برخی حروف در متون دینی و اسرار بلاغی آن؛

۶. روش‌شناسی و آسیب‌شناسی ترجمه متون دینی؛ در سه عرصه معانی، بیان و بدیع.

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه‌های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می‌شود ضمن آن که می‌بایست به ترجمه واجها، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف‌ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۴۰ درصد آزمون پایانی: ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

جواهر البلاغه، الهاشمی، السید احمد/ فنون بلاغت و صناعات ادبی، همایی، جلال الدین/ کارکرد تصویر هنری در قرآن کریم، الراغب، عبدالسلام احمر/ جلوه‌های بلاغت در نهج البلاغه، خاقانی، محمد/ کرانه‌ها: شرح فارسی کتاب مختصر المعانی، عرفان، حسن.

عنوان درس به فارسی:	روش پژوهش در متون دینی	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۲۱
عنوان درس به انگلیسی:	The Modern Methods of Research in Islamic Studies	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم‌نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان‌نامه ☐ مهارتی - اشتغال‌پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☒ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

الف) هدف کلی:

آشنایی با روش نگارش علمی و روش‌های روزآمد پژوهش در متون دینی

ب) اهداف ویژه:

آمادگی دانشجو برای نگارش مقاله و رساله با روش‌های روزآمد در حوزه قرآن و حدیث

پ) مباحث یا سرفصل‌ها: (۸ تا ۱۲ مورد را ذکر نمایید)

الف. انواع و روش‌های پژوهش

- پژوهش‌های علمی به اعتبار هدف (بنیادی، کاربردی) و به اعتبار (ماهیت و روش: تاریخی، توصیفی محض و توصیفی تحلیلی، هم‌بستگی یا هم‌خوانی، علی یا پس‌رویدادی، تجربی یا آزمایشی)
- روش تاریخی
- روش تطبیقی
- روش پدیدارشناختی
- روش تحلیل محتوا
- روش تحلیل مضمون
- روش داده‌بنیاد (گراندد تئوری)
- روش تحلیل گفتمان انتقادی

ب. روش نگارش علمی با تاکید بر مقاله علمی و پایان‌نامه

- چستی و روش‌های طرح مساله، انتخاب موضوع، سوال، فرضیه، بیان مساله
- روش گردآوری اطلاعات
- نرم‌افزارهای عمومی گردآوری و تحلیل اطلاعات و نرم‌افزارهای تخصصی علوم اسلامی، کتابخانه‌های دیجیتال، دانشنامه‌ها و منابع برخط، ظرفیت‌ها و کاربردهای هوش مصنوعی در پژوهش‌های دینی
- ادبیات نظری، چارچوب مفهومی، روش پژوهش
- چستی و روش نگارش طرح پژوهش، روش سازمان‌دهی ساختار پژوهش و عناصر آن (چکیده، مقدمه، بحث/فصول، نتیجه، منابع)

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه‌های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می‌شود ضمن آن که می‌بایست به ترجمه واجهات، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف‌ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال: ۴۰ درصد

آزمون پایانی: ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتاب‌ها و نرم افزارهای مرتبط

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

روش تحقیق با تکیه بر علوم قرآن و حدیث، احمد پاکتچی، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام/ روش تحقیق عمومی، احمد پاکتچی، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام/ مرجع پژوهش، جمعی از نویسندگان، سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی و انتشارات اندیشه‌آرا/ مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، محمدرضا حافظ‌نیا، انتشارات سمت

عنوان درس به فارسی:	فقه اللغة	کد درس: ۱۴۰۳۰۲۲۲
عنوان درس به انگلیسی:	Jurisprudence	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	ندارد	پایه ☐ نظری ☒
دروس هم نیاز:	ندارد	تخصصی الزامی ☐ عملی ☐
تعداد واحد:	۲	تخصصی اختیاری ☒ نظری - عملی ☐
تعداد ساعت:	۳۲	پایان نامه ☐ مهارتی - اشتغال پذیری ☐

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ سمینار ☐ کارگاه ☒ موارد دیگر: ویدیوهای علمی آموزشی ☒

هدف کلی

توانایی فهم صحیح معنا و کاربرد واژه ها در متون دینی

اهداف ویژه

توانایی بکارگیری روش های سنتی و نوپدید واژه پژوهی در فهم متون دینی

پ) مباحث یا سرفصل ها

۱. کلیات

تعریف فقه اللغة و اهداف آن

تفاوت فقه اللغة با زبان شناسی عمومی

رابطه فقه اللغة با صرف، نحو، بلاغت و واژه شناسی

تاریخچه فقه اللغة در میان دانشمندان اسلامی و غربی

کاربرد فقه اللغة در تفسیر متون قدیمی

۲. زبان عربی، و زبان های دخیل و همگن

خانواده های زبانی (سامی، هندواروپایی، ترکی و ...) و ویژگی های آنها

جایگاه زبان عربی در زبان های سامی و شباهت ها و تفاوت های آن با عبری، آرامی و سریانی

بررسی واژگان مشترک و تغییرات آوایی

۳. تطور زبانی و عوامل آن

عوامل داخلی و خارجی تغییر زبان

عربی قدیم و تاثیر گویش های آن بر متون دینی

تحول از عربی جاهلی به عربی فصیح

تعامل و تأثیر و تاثر قرآن و زبان عربی

۴. مباحث مرتبط در زبان شناسی جدید

ریشه شناسی تاریخی واژه ها

اشتقاق، تعریب، "وام واژه ها"

مکاتب (تاریخی، ساختگرا، نوساختگرا، زایشی گرا، شناختی)

مدل های زبانی و هوش مصنوعی

ت) روش یاددهی - یادگیری متناسب با محتوا و هدف

در کارگاه، ترجمه های دانشجویان ارائه و به وسیله دیگر دانشجویان و استاد تحلیل، نقد و تکمیل می شود ضمن آن که می بایست

به ترجمه واجهات، وندها، ساختارهای صرفی و نحوی و افعال و مترادف ها نیز توجه شود.

ث) روش ارزشیابی (پیشنهادی)

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال: ۴۰ درصد

آزمون پایانی: ۶۰ درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه

فضای مناسب کلاس، تخته، دستگاه ویدئو پروژکتور، کتابها و نرم افزارهای مرتبط

چ) منابع علمی پیشنهادی

فقه‌اللغه و زبان‌شناسی عربی، دکتر محمدحسن حسینی/ زبان‌شناسی و فقه‌اللغه، نوشته دکتر علی‌اشرف صادقی/ "فقه اللغة العربیة و خصائصها"، دکتر رمضان عبد التواب / ترجمه شده حمیدرضا شیخی (مباحثی در فقه اللغة و زبان شناسی عربی) / "فقه اللغة و سر العربیة"، ابو منصور الثعالبی/ فقه اللغة"، دکتر علی عبد الواحد وافی/ "فقه اللغة و علم اللغة"، دکتر محمود فهمی حجازی

